

EGY ADOTT VERBÁLIS-IKONOGRAFIKUS SZÖVEG RELÁTUMÁVAL KAPCSOLATOS KREATÍV-PRODUKTÍV GYAKORLATOK. ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY: *A KIS HERCEG*

BENKES RÉKA – VASS LÁSZLÓ

0. Bevezető megjegyzések

Ebben a tanulmányunkban, amely bizonyos értelemben a *Szemiotikai szövegtan* 10. kötetében publikált „Egy adott verbális szöveg relátumával kapcsolatos kreatív-produktív gyakorlatok. Antoine de Saint-Exupéry: *A kis herceg*” című írásunk (lásd a szóban forgó kötet 65-77 oldalán) folytatásának vagy talán inkább második részének tekinthető, szövegelemzést előkészítő ikonografikus és verbális-ikonografikus kreatív-produktív gyakorlatokat mutatunk be az Antoine de Saint-Exupéry *A kis herceg* című művének (fordította Rónay György, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1994.) 8. fejezetében (lásd T, 79) kifejezésre jutó világfragmentummal kapcsolatban.

Minthogy ennek a 25 bekezdésre (betűkódjaikat lásd a T-ben) tagolt fejezetnek a vehikulumuma 5 (aláírás nélküli) illusztrációt is tartalmaz (melyek közül kettő színes, három fekete-fehér), ezúttal elsősorban arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen relációk vannak, lehetnek egy autonóm részszöveg verbális és képi komponensei között, s hogy e relációk miként hatnak az interpretatív operációk végrehajtására, annak menetére.

Az első gyakorlatot 16 második évfolyamos – húsz-huszonegy éves – magyar szakos tanárképző főiskolai hallgatóval végeztettük el, a másodikat egyrészt egy rangos budapesti gimnázium 28 – tizenöt-tizenhat éves korú – tanulóival, másrészt 18 másodéves magyar szakos tanárképző főiskolai hallgatóval, a harmadikat szintén másodéves főiskolai hallgatókkal, összesen 17 fővel. Az elvégzett feladatok közül mindhárom esetben 12 reprezentatívnak tekinthető megoldást mutatunk be. A gimnáziumi tanulókat *G*, a főiskolai hallgatók csoportjait pedig *F* szimbólummal jelöltük.

1. A T relátumával kapcsolatos ikonografikus gyakorlat

Az első feladatot, melyet csak *F* csoportba tartozó résztvevők oldottak meg, a következőképpen fogalmaztuk meg.

Az alábbiakban a *kis herceg* történetéből olvashat egy fejezetet (lásd T). A mellékelt lapon 5 (sorszámokkal ellátott, technikai okok miatt fekete-fehér) illusztrációt talál (lásd az 1. számú mellékletet, 80), melyeket egyrészt összekevertünk, másrészt amelyek közül 4 az itt olvasható fejezethez készült (egy pedig egy másikhoz).

- 1.1. Válassza ki azt a 4 illusztrációt, amelyik véleménye szerint az itt olvasható fejezethez készült, sorrendezze őket a szövegnek megfelelően, majd sorszámmukot írja be a táblázatba!

--	--	--	--

1.2. Indokolja meg döntését!

Az F csoport tagjainak az 1.1. feladatra adott megoldásait az 1. táblázat foglalja össze. A táblázat fejlécében a számok a fejezethez a szerző által készített illusztrációk kódjai, éspedig eredeti sorrendjüknek megfelelően. (Csak zárójelesen jegyezzük meg, hogy az 1. számú mellékleten látható 3. számú rajz a mű 7. fejezetéből való, ezzel cseréltük ki a 8. fejezet tigris ábrázoló illusztrációját). A táblázat első oszlopa a résztvevők sorsszámát tünteti fel, hatodik oszlopa az eredetinek megfelelően kiválasztott illusztrációk számát, utolsó oszlopa az eredetinek megfelelő *sorrendben* kiválasztott illusztrációk (melyek kódját kövérrel szedtük) számát mutatja, utolsó sora pedig az oszlopok eredményeit összegzi.

F	4	5	2	1	Kiválasztás	Sorrend
1	3	5	2	4	3	2
2	3	5	4	2	3	1
3	4	5	2	1	4	4
4	4	5	2	1	4	4
5	4	5	2	1	4	4
6	3	4	5	1	3	1
7	4	5	2	1	4	4
8	4	5	2	3	3	3
9	4	5	2	3	3	3
10	4	5	2	1	4	4
11	4	5	2	3	3	3
12	4	5	2	1	4	4
	9	11	10	7		

1. táblázat

Ami az 1.1. feladat megoldásait illeti, generálisan a következők állapíthatók meg:

- hat résztvevő megoldása (az $F3.$, $F4.$, $F5.$, $F7.$, $F10.$ és az $F12.$ sorsszámúé) gyakorlatilag hibátlanak tekinthető (lásd még a 3. alatt);
- a feladatmegoldók túlnyomó többsége a fejezet eredeti illusztrációit választotta ki, kisebb ingadozás csak az 1. számú rajz (ténylegesen a fejezet ötödik, tehát utolsó illusztrációja) vonatkozásában tapasztalható;
- a „kakukktójas” 3. számú rajz csupán hat megoldásban szerepel.

A következőkben tekintsük a résztvevők indoklásait (1.2. feladat) a maguk egészében!

- F1.** A virág először napfelkelte idején *kinyílt* a szövegben. Ezután kívánságára a kis herceg *meglocsolta*. Ezt követi a virág és a kis herceg *dialogusa* a *huzatról*, a *szélről* és a *szélfogóról*. A *bura* csak érintőlegesen kerül szóba. A fejezet végén pedig a kis herceg elgondolkodik a szeretetről, az érzéseiről.

- F2. A virág egyszerre *született* a nappal, s születése után „*reggeli*”-t kért. Majd a virág furcsaságai következnek, s a kis herceg csodálkozása. A *bura* csak később kerülhet a virágra, ebben a fejezetben még nem.
- F3. A 4. számú illusztráción a kis herceg szemben áll és beszélget a virággal – ezt a párbeszédet olvashatjuk először a szövegben. A kis herceg arcáról csodálkozás olvasható le. A következő jelenetet, a virág megöntözését az 5. kép szemlélteti. Ezután a párbeszéd alapján a 2. számú rajz következik. Végül a kis herceg *burát* helyez a virágra, amit az 1. számú rajz mutat.
- F4. A fejezet első része a rácsodálkozásé. A *virág* még „jelentéktelen”, pompájában ismeretlenül és ’kitárulkozás’ nélkül áll a kis herceg előtt. Majd közli igényeit (*öntözés, szélfogó*, „esténként tégy *bura* alá”). A 3. sorszámu kép talán a már öntudatra ébredt virágot ábrázolja, melynek magatartása néha már-már gögös. Ez pedig a mű általam megismert sajátosságai közé nem igazán illik. A *kis herceg* ugyanis számomra inkább a szerénységet, az őszinte gyermeki kíváncsiságot, a naivságot közvetíti.
- F5. A kis herceg a 4. számú képen a virág keletkezését figyeli. A továbbiakban a virág gondoskodást: *öntözést, szélfogót, burát* kér.
- F6. A fejezet utal ugyan a *szélfogóra*, de az konkrétan nem kerül elő. Igaz, a *bura* sem jelenik meg, csak verbálisan, de ismerem a szöveget, és a kis herceg olykor valóban *bura* alá helyezi a virágot.
- F7. Az *illusztrációk sorrendje* tökéletesen kiderül a *verbális kontextusból*. A 3. számú rajz azért nem kapcsolódhat ehhez a fejezethez, mert a *virág itt soha nem szerepel egyedül*, a kis herceg mindig mellette van, figyeli a növekedését stb.
- F8. Az *illusztrációkat a szöveg alapján* próbáltam meg rendezni. Választás elé az 1. és a 3. számú kép állított. A 3. számú kép mellett azért döntöttem a fejezet zárlatában, mert a kis herceg elköltözött a bolygóról, s a virág teljesen magára maradt. Ezt a tényt nyomósabbnak tartom, mint a letakarási mozzanatot megkettőzését.
- F9. Azért választottam elsőül a 4. számú rajzot, mert az kifejezésre juttatja a kis herceg csodálkozását, bámulatát, gyönyörködését. Az 5. számú kép azért került a második helyre, mert rajta vizet kér a virág. A harmadik helyen a 2. számú illusztrációt szerepeltettem, mert a kis herceg *szélfogóért* indult. A záró kép pedig a 3., amelyen a virág már egyedül nézhette a napfélkeltét a bolygón. Az 1. számú képet azért hagytam ki, mert konkrétan még meg nem valósult jelenetet ábrázol.
- F10. Az *illusztrációk sorrendjére a szöveggörnyezetből* lehet következtetni. A kis herceg figyelemmel kísérte a bimbó *virágzását* (5.), *szélfogót* állított a virág elé (2.), esténként pedig *bura* alá tette (1.).
- F11. Az *illusztrációk kiválasztásához* szükségem volt egy *keretre*. Ez a következő: a virág és a kis herceg – a magára maradt virág. Közben gondoskodás: *öntözés, szélfogó*. A *burát* ábrázoló rajzot emlékezetemre hagyatkozva hagytam ki.
- F12. Az általam kiválasztott rajzok *mindkét szereplőt ábrázolják*, hűen a szöveghez, mintegy követik az eseményeket. 4.: a *virágfakadás* várása; 5.: az első kívánság, az *öntözés*; 2.: a második kívánság, a *szélfogó*; 1.: a harmadik kívánság a *bura*.

G	H	Y	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	A	Q	V	T	R	N	K	
1	H	F	B	P	C	G	U	J	Q	S	D	M	L	X	O	I	A	E	V	R	Z	T	N	Y	K	6
2	H	B	L	P	C	D	J	Q	S	D	M	X	O	I	E	A	F	N	Y	Z	G	T	V	R	K	7
3	H	B	L	P	C	U	J	Q	S	D	M	X	O	I	E	A	F	Z	G	V	N	Y	T	R	K	7
4	H	B	L	P	C	U	J	Q	S	D	M	X	O	I	E	A	F	N	Y	Z	G	T	V	R	K	8
5	R	K	H	Y	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	A	Q	V	N	Z	G	T	3
6	H	L	P	C	U	J	Q	S	D	M	X	O	I	E	N	A	Y	B	R	Z	G	F	V	T	K	2
7	H	L	P	B	G	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	A	E	Y	Q	Z	R	T	N	V	K	13
8	R	Y	K	H	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	I	E	Z	G	A	Q	N	F	V	T	1
9	H	B	L	P	C	U	Y	J	S	D	Z	I	G	M	A	F	E	X	O	V	N	T	R	Q	K	7
10	H	Y	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	N	I	E	A	Q	V	T	R	Z	G	K	15
11	H	Y	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	V	T	I	E	A	Q	N	Z	G	R	K	17
12	H	Y	B	G	J	S	L	P	C	U	D	M	X	O	F	I	E	R	V	A	Z	Q	N	T	K	4
	10	4	4	2	2	3	4	5	7	6	6	6	6	3	1	0	0	0	2	2	1	5	1	0	10	90

2'. táblázat

F	H	Y	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	A	Q	V	T	R	N	K	
1	H	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	N	I	R	E	A	Q	Y	F	Z	G	T	N	K	4
2	H	B	L	P	C	U	M	X	O	N	I	Q	E	R	J	F	S	V	A	T	D	G	L	Z	K	3
3	H	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	N	A	Q	V	T	R	Y	K	7
4	H	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	N	A	Q	V	T	R	Y	K	7
5	H	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	N	A	Q	V	T	R	Y	K	7
6	H	Y	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	Q	N	Z	G	A	V	E	R	K	T	16
7	H	L	P	C	B	J	S	D	M	X	O	F	U	I	E	A	Q	V	Z	G	T	R	N	Y	K	2
8	B	H	L	P	C	U	D	Z	J	S	I	X	O	A	Y	Q	F	E	M	G	V	T	R	N	K	7
9	H	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	N	A	Q	V	T	R	Y	K	7
10	B	L	P	C	G	V	J	S	H	D	M	X	O	U	I	E	R	T	A	Q	F	N	Y	Z	K	9
11	H	L	P	C	U	B	J	S	G	R	M	X	O	F	I	E	A	Q	V	N	D	T	Y	Z	K	9
12	H	Y	B	L	P	C	D	M	X	O	F	A	Q	V	E	S	N	I	Z	G	J	R	U	K	T	6
	10	2	2	2	2	2	1	1	1	2	3	4	4	2	3	3	0	0	6	5	5	6	6	2	1 0	84

2''. táblázat

Ami a 2.1. feladat *G* csoportbeli megoldásait illeti, generálisan a következők állapíthatók meg (szögletes zárójelben a már említett „Egy adott verbális szöveg relátumával kapcsolatos kreatív-produktív gyakorlatok. Antoine de Saint-Exupéry: *A kis herceg*” című tanulmányunk, melyben csupán a verbális komponens felhasználásával végzett gyakorlat(ok) eredményeiről adtunk számot, megfelelő adatait tüntettük fel viszonyítási alapként):

- a 8. fejezet eredeti bekezdéssorrendjét egyetlen résztvevőnek sem sikerült maradéktalanul rekonstruálnia (lásd még a 3. alatt);
- a *G* csoport megoldásaiban a fejezet 25 bekezdésének (magasabb fokú kompozícióegységének) megközelítőleg 30 %-a található az eredetivel megegyező helyen [36 %!];
- a *G11.* résztvevő megoldásában 17, a *G10*-ében 15, a *G7*-ében 13, a *G4*-ében pedig 8 bekezdésnyi kompozícióegység található az eredetivel megegyező helyen (vö. 2'. táblázat);
- figyelemreméltó még a *G8.* sorszámú résztvevő megoldása (lásd a 2'. táblázat raszteres mezőit);
- a fejezetet az eredetinek megfelelően 10, *G* csoportbeli résztvevő indítja a „H” jelű bekezdéssel [12], s zárja a „K”-val [9].

Lássuk most itt a minden bizonnyal legsikeresebbnek tartható megoldást (a *G11.* sorszámú résztvevőét), kommentár nélkül.

T/G11.

H Rövidesen jobban is megismerhettem ezt a virágot. A kis herceg bolygóján mindig voltak virágok, nagyon egyszerű virágok, egy sor szírommal, helyet is alig foglaltak, és nem zavartak senkit. Reggel megjelentek a fűben, este elhervadtak. De ez egy szép napon egyszerre csak kicsírázott, magva a jó ég tudja, honnét került oda, és a kis herceg aprólékos gonddal figyelte a zsenge hajtást, amelyik semmilyen más hajtáshoz nem hasonlított. Ki tudja, nem holmi majomkenyérfa-féleség-e? A vesszőcske növekedése azonban hamarosan abbamaradt, és a kis növény hozzákezdett a virágkészítéshez. A kis herceg szemmel kísérte, hogyan jelenik meg rajta egy óriási bimbó, és sejtette, hogy csodálatos tünemény fog kibontakozni belőle; a virág azonban végevárhatatlanul, egyre csak szépítgette magát odabent a zöld szobájában. Nagy gonddal válogatta meg a színeit. Lassan öltözködött, egyenként igazította magára a szirmait. Nyilván nem akart olyan gyűrötten napvilágra lépni, mint a pipacsok. Nem akart megmutakozni, csak szépsége teljes sugárzásában. Úgy bizony! Nagyon kacér virág volt! Így aztán hosszú napokon át tartott a titokzatos öltözködése. Aztán egy hajnalban, éppen napkeltekor, végre megjelent.

Y Ásított egyet, és azt mondta, ő, aki olyan aggályos pontossággal dolgozott:

B – Ó, még szinte föl sem ébredtem... Elnézést kérek... Még meg se fészülködtem...

L A kis herceg nem bírta magába fojtani a csodálkozását:

P – Milyen szép vagy!

C – Ugye? – felelt kedvesen a virág. – És épp egyszerre születtem a nappal...

U A kis herceg ebből könnyen kitalálta, hogy a virág nem valami szerény; viszont olyan megható volt!

J – Azt hiszem, épp most van a reggeli ideje – tette hozzá a virág kisvártatva. – Volnál szíves gondoskodni rólam?

S A kis herceg pedig mélységes zavarban, sietve kerített egy öntözőkannát, és kiszolgálta a virágot.

D Az meg már mindjárt az elején zaklatni kezdte az ijedős hiúságával. Egy napon például, mikor a négy töviséről beszélt, azt mondta a kis hercegnek:

M – Most aztán jöhetnek a tigrisek a karmaikkal!

X – Az én bolygómon nincsenek tigrisek – jegyezte meg erre a kis herceg. – A tigrisek különben sem esznek füvet.

O – Én nem vagyok fű – felelte szelíden a virág.

F – Bocsáss meg...

V Erre a virág még jobban köhécselt, hadd furdalja csak a lelkiismeret a kis herceget.

T Annak pedig, hiába volt tele jóakaró szeretettel, előbb-utóbb mégiscsak megrendült a bizalma a virágban. Minden lényegtelen megjegyzést a szívére vett, és kezdte nagyon-nagyon boldogtalannak érezni magát.

I – Különben sem félek a tigrisektől. A huzattól viszont irtózom. Nincs véletlenül valamilyen szélfogód?

E „Irtózni a huzattól – gondolta a kis herceg – elég kockázatos kilátás egy növénynek. Furcsa egy virág ez...”

A – A szélfogó?

Q – Épp azért indultam, de elkezdte beszélni hozzám...

N Aztán:

Z – Esténként tégy majd bura alá. Nagyon hideg van itt nálad. Rosszul vagy berendezkedve. Ahonnét én jöttem...

G De nem folytatta. Hiszen mag formájában jött: más világokról nem tudhatott semmit. Szégyenében, hogy ilyen együgyű föllentésen kapatta rajta magát, kettőt-hármat köhintett, így akart fölébe kerekedni a kis hercegnek.

R – Nem lett volna szabad meghallgatnom – vallotta meg egy napon. – A virágok szavát sosem szabad meghallgatni. Nézni kell őket, beszívni az illatukat. Az enyém egész bolygómát elárasztotta az illatával, mégse tudtam örülni neki. Annyira bosszantott az a tigriskarom-história, holott inkább meg kellett volna hatódnom rajta...

K – Bizony, nagyon értelmetlen voltam én akkor! A tetteiből kellett volna megítélnem, nem a szavaiból. Beburkolt az illatával, elborított a ragyogásával. Sosem lett volna szabad megszőknöm! Szegényes kis csalafintaságai mögött meg kellett volna éreznem gyöngéd szeretetét. Minden virág csupa ellentmondás. De én még sokkal fiatalabb voltam, semhogy szeretni tudtam volna!

Az alábbiakban tekintsük a **G** csoport résztvevőinek indoklásait (2.2. feladat) a maguk egészében!

- G1. A képek alapján a bekezdések így adnak egy viszonylag kerek és értelmes történetet. Néha hiányoztak a megfelelő *kötőszók* a bekezdések között, ami azért nehezítette kissé a megoldást, mert a szöveg korábbi eseményeket mesél el egy másik *helyen* és *időben*, s ezt a változást nehéz visszaadni. Az

„N” bekezdést nem tudtam igazán beilleszteni sehova, ahol tehát most van, az nem tökéletes, de máshol sem illett volna jobban a szövegbe. A „H” bekezdés szerintem egyértelműen az első, a „K”-nak meg biztosan az utolsónak kell lennie. A 4. és az 5. számú képhez sokkal nehezebb volt megtalálni a bekezdéseket, mivel ezekhez már inkább az érzelmeket kell hozzátársítani, mint a cselekmények sorrendjét.

- G2. Így volt értelme. Nem igazán tudom indokolni, hogy miért.
- G3. A bekezdések így követik a képekkel illusztrált történetet, és a szövegnek hatásos befejezése van.
- G4. Véleményem szerint így áll össze a történet. (Átolvasni ugyan nem tudtam, ezért bizonyára vannak benne hibák.)
- G5. Azért állítottam fel a bekezdéseknek ezt a sorrendjét, mert úgy éreztem, hogy azok így kapcsolódnak egymáshoz, így van értelme a szövegnek.
- G6. Azért kezdtem a „H”-val a fejezetet, mert úgy vélem, ez vezeti be a történetet, ez mutatja be a szereplőket. Utána a képek és az általam összetartozónak vélt dialógusok alapján határoztam meg a bekezdések sorrendjét. A fejezet végére azért tettem a „T”-t, mert abban benne van az egész történet konklúziója (a kis herceg gondolatai, érzései a virágról).
- G7. A „H” bekezdésben ismerjük meg a szereplőket és a szituációt. Erre épül a többi bekezdés. Az eseményeket a képek alapján próbáltam összeegyeztetni. A végére helyeztem a kis herceg monológját („K”), mert akkor ő már jól átlátta a történetet ahhoz, hogy megítélje saját magát és a virág viselkedését. Azért is kerek ez a történet ebben a sorrendben, mert a kis herceg lelki változásait, viszonyát a virághoz jól ki lehet venni.
- G8. Azért állítottam össze a bekezdések sorrendjét ilyen módon, mert úgy éreztem, hogy a kis herceg érzéseinek leírása alkalmas keretet ad a történetnek. Alapvetően ismerem – és nagyon szeretem – a művet, így valami rémlett is annak összefüggéseiből, s a képek felhasználásával a bekezdések az én fejemben így álltak össze egy lezárt egésszé. Az általam létrehozott sorrendet attól érzem kereknek, hogy az események elmesélése egy másik idősíkon történik, s ezt úgy tudtam jól érzékeltetni, hogy a történetet egy kívülálló szemszögéből közelítettem meg.
- G9. Szerintem így következnek logikusan egymás után a bekezdések, szövegrészek, s próbáltam igazodni a képekhez is. A „H” a bevezetés, a „K” a lezárás.
- G10. Azért kezdtem a „H”-val a fejezetet, mert értelmileg ez a bekezdés a történet eleje. Az utána következő bekezdésekben is egymáshoz illeszkednek a dialógusok. Az „S” után például azért jön a „D”, mert az „S”-ben a kis hercegről van szó, a „D”-ben pedig arról, hogy „Az meg (...)”. Utána megint értelem szerint rendeztem a bekezdéseket. Az „N”-nek csak összekötő szerepe van. A „V” után a „T” jön, mert „Annak pedig (...)”, majd ismét vált a mesélő. A „K” végül összefoglalja, összegzi az addigiakat.
- G11. –
- G12. Így érzem kereknek ezt a történetet. Azért kezdtem a „H”-val a fejezetet, mert ez vezeti be a cselekményeket, s zártam a „K”-val, mert ez összegzi, lezárja az eseményeket.

Ami a 2.1. feladat F csoportbeli megoldásait illeti, generálisan a következők állapíthatók meg (szögletes zárójelben a már idézett tanulmányunk megfelelő adatai szerepelnek):

- a 8. fejezet eredeti bekezdéssorrendjét egyetlen résztvevőnek sem sikerült rekonstruálnia (lásd még a 3. alatt);
- az *F* csoport megoldásaiban a fejezet 25 bekezdésnyi kompozícióegységének hozzávetőlegesen 28%-a található az eredetivel megegyező helyen [11 %];
- az *F6.* résztvevő megoldásában 16, az *F10*-ében és az *F11*-ében pedig 9 bekezdés található az eredetivel megegyező helyen (vö. 2''. táblázat);
- figyelemre méltó még az *F3.*, *F4.*, *F5.* és az *F9.* résztvevő megoldása (lásd a 2''. táblázat rászerkesztését);
- a fejezetet az eredetinek megfelelően 10, *F* csoportbeli résztvevő indítja a „H” jelű bekezdéssel [11], s zárja a „K”-val [5].

Tekintsük most itt a minden bizonnyal legsikeresebbnek tartható megoldást (az *F6.* sorszámú résztvevőét), kommentár nélkül.

T/F6.

H Rövidesen jobban is megismerhettem ezt a virágot. A kis herceg bolygóján mindig voltak virágok, nagyon egyszerű virágok, egy sor szirmokkal, helyet is alig foglaltak, és nem zavartak senkit. Reggel megjelentek a fűben, estére elhervadtak. De ez egy szép napon egyszerre csak kicsírázott, magva a jó ég tudja, honnét került oda, és a kis herceg aprólékos gondnal figyelte a zsenge hajtást, amelyik semmilyen más hajtáshoz nem hasonlított. Ki tudja, nem holmi majomkenyérfa-féleség-e? A vesszőcske növekedése azonban hamarosan abbamaradt, és a kis növény hozzákezdett a virágkészítéshez. A kis herceg szemmel kísérte, hogyan jelenik meg rajta egy óriási bimbó, és sejtette, hogy csodálatos tünemény fog kibontakozni belőle; a virág azonban végevéghatatlannul, egyre csak szépítgette magát odabent a zöld szobájában. Nagy gondnal válogatta meg a színeit. Lassan öltözködött, egyenként igazította magára a szirmait. Nyilván nem akart olyan gyűröttten napvilágra lépni, mint a pipacsok. Nem akart megmutakozni, csak szépsége teljes sugárzásában. Úgy bizony! Nagyon kacér virág volt! Így aztán hosszú napokon át tartott a titokzatos öltözködése. Aztán egy hajnalban, éppen napkeltekor, végre megjelent.

Y Ásított egyet, és azt mondta, ő, aki olyan aggályos pontossággal dolgozott:

B – Ó, még szinte föl sem ébredtem... Elnézést kérek... Még meg se fészülködtem...

L A kis herceg nem bírta magába fojtani a csodálkozását:

P – Milyen szép vagy!

C – Ugye? – felelte kedvesen a virág. – És épp egyszerre születtem a nappal...

U A kis herceg ebből könnyen kitalálta, hogy a virág nem valami szerény; viszont olyan megható volt!

J – Azt hiszem, épp most van a reggeli ideje – tette hozzá a virág kisvártatva. – Volnál szíves gondoskodni rólam?

S A kis herceg pedig mélységes zavarban, sietve kerített egy öntözőkannát, és kiszolgálta a virágot.

D Az meg már mindjárt az elején zaklatni kezdte az ijedős hiúságával. Egy napon például, mikor a négy töviséről beszélt, azt mondta a kis hercegnek:

M – Most aztán jöhetnek a tigrisek a karmaikkal!

X – Az én bolygómon nincsenek tigrisek – jegyezte meg erre a kis herceg. – A tigrisek különben sem esznek fűvet.

O – Én nem vagyok fű – felelte szelíden a virág.

F – Bocsáss meg...

I – Különbén sem félek a tigrisektől. A huzattól viszont irtózom. Nincs véletlenül valamilyen szélfogód?

Q – Épp azért indultam, de elkezdél beszélni hozzám...

N Aztán:

Z – Esténként tégy majd bura alá. Nagyon hideg van itt nálad. Rosszul vagy be rendezkedve. Ahonnét én jöttem...

G De nem folytatta. Hiszen mag formájában jött: más világokról nem tudhatott semmit. Szégyenében, hogy ilyen együgyű föllentésen kapatta rajta magát, kettőt-hármat köhintett, így akart fölébe kerekedni a kis hercegnek.

A – A szélfogó?

V Erre a virág még jobban köhécselt, hadd furdalja csak a lelkiismeret a kis herceget.

E „Irtózni a huzattól – gondolta a kis herceg – elég kockázatos kilátás egy nő-vénynek. Furcsa egy virág ez...”

R – Nem lett volna szabad meghallgatnom – vallotta meg egy napon. – A virágok szavát sosem szabad meghallgatni. Nézni kell őket, beszívni az illatukat. Az enyém egész bolygómat elárasztotta az illatával, mégse tudtam örülni neki. Annyira bosszantott az a tigriskarom-história, holott inkább meg kellett volna hatódnom rajta...

K – Bizony, nagyon értelmetlen voltam én akkor! A tetteiből kellett volna megítélnem, nem a szavaiból. Beburkolt az illatával, elborított a ragyogásával. Sosem lett volna szabad megszöknöm! Szegényes kis csalafintaságai mögött meg kellett volna éreznem gyöngéd szeretetét. Minden virág csupa ellentmondás. De én még sokkal fiatalabb voltam, semhogy szeretni tudtam volna!

T Annak pedig, hiába volt tele jóakaró szeretettel, előbb-utóbb mégiscsak megrendült a bizalma a virágban. Minden lényegtelen megjegyzést a szívére vett, és kezdte nagyon-nagyon boldogtalannak érezni magát.

A következőkben az *F* csoport 2., 7. és 8. tagjának indoklását (2.2. feladat) mutatjuk be – a többi résztvevőnek az indoklásra nem maradt ideje.

F2. Egy történetet próbáltam összeállítani, de a „G” és az „L” sehogyan sem illeszkedik a szövegbe.

F7. A „H” bekezdés tartalmazza a virág *kinyílásának* előzményeit és a bolygón uralkodó körülményeket.

F8. Első lépésben az *öt illusztrációhoz próbáltam kötni a bekezdéseket*. Azután az egy-egy képhez tartozó szövegegységeket rendeztem értelem szerint. Voltak olyan egységek, amelyek bárhova beépíthetők.

Amint azt főként a tanulók és részben a hallgatók indoklásai mutatják, a résztvevők túlnyomó többsége – érdekes módon – az illusztrációk adott sorrendjét véve alapul kísérelte meg a fejezet bekezdésarchitektonikájának kialakítását, lásd például a *G1.*, *G3.*, *G6.*, *G7.*, *G8.* és az *F8.* sorszámú feladatmegoldók indoklását, s csak néhányan indultak ki a fejezet verbális komponensének rendezéséből, lásd például a *G9.* és a *G10.* érvelést. Ez a tény egyrészt az illusztrációk interpretatív erejére hívja fel a figyelmet (vö. többek között

az *F* csoport tagjainak egyik itteni eredményét a csupán verbális komponenssel dolgozó hallgatók megfelelő mutatójával: 28 % vs 11 %), másrészt arra, hogy a kép, miként azt a jelen kötetbeli, „Szöveg és illusztráció” című tanulmányában KIBÉDI VARGA ÁRON több oldalról is megvilágítja, voltaképpen a szöveget ’vizualizálja’, más szóval e feladatot, illetve megoldási stratégiáit inkább a verbális, mint a képi komponens dominál(hat)ja. (A két *G* csoport teljesítménye közti különbségeket (például 30 % vs 36 %) jószerével csak azzal tudjuk magyarázni, hogy a csupán a verbális komponenssel dolgozó tanulók a szóban forgó rangos budapesti gimnázium válogatott diákjai, s minden bizonnyal korosztályuk kiemelkedő teljesítményekre képes tagjai.)

3. A T relátumával kapcsolatos verbális-ikonografikus komplex gyakorlat

A harmadik feladatot, melyet csak F csoportba tartozó résztvevők oldottak meg, a következőképpen fogalmaztuk meg.

Az alábbiakban a kis herceg történetéből egy olyan fejezetet olvashat, amelynek bekezdéseit összekevertük. A bekezdéseket betűkből álló kódokkal jelöltük. Külön lapon melléktünk 5 (sorszámokkal ellátott, technikai okok miatt fekete-fehér) illusztrációt (lásd az 1. számú mellékletet), melyeket egyrészt összekevertünk, másrészt amelyek közül 4 az itt olvasható fejezethez készült (egy pedig egy másikhoz).

3.1. A bekezdések sorrendjét – az ehhez a fejezethez készült 4 illusztrációt is kiválasztva és felhasználva – rendezze át úgy, hogy egy, az ön számára elfogadható (illusztrált) szöveget kapjon! Az ily módon sorrendezett bekezdések betűkódját és az illusztrációk sorszámát írja a megfelelő táblázatba.

A bekezdések sorrendje:

[illegible]

Az illusztrációk sorrendje:

--	--	--	--

3.2. Döntéseit indokolja meg!

F	H	Y	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	A	Q	V	T	R	N	K	
1	H	F	B	L	P	C	U	D	M	X	O	I	Z	G	Q	E	A	V	S	T	R	K	Y	J	S	7
2	H	L	P	C	B	J	F	S	D	I	E	A	Y	Q	M	X	O	G	R	V	T	N	Z	U	K	3
3	H	B	L	P	C	U	J	Y	Q	S	D	Z	G	N	X	O	F	V	K	T	M	I	E	A	R	1
4	H	F	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	I	E	R	N	Z	G	A	Q	V	T	Y	K	13
5	H	L	P	J	Q	U	S	B	C	G	O	F	D	I	A	E	Z	V	Y	M	N	X	R	K	T	4
6	H	B	L	P	C	J	Q	S	D	M	X	O	F	N	I	A	V	E	U	Z	G	T	Y	R	K	4
7	H	L	P	C	U	J	Q	F	S	N	D	M	X	O	G	T	V	I	Y	A	E	B	Z	K	R	1
8	H	B	L	P	C	U	Z	G	J	F	Q	V	S	D	M	X	O	N	I	E	T	A	R	Y	K	3
9	H	L	P	C	U	N	B	J	S	D	M	X	O	F	I	E	A	Q	Y	Z	G	T	V	R	K	12
10	H	Y	B	L	P	C	U	J	Q	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	A	V	T	R	N	K	13
11	H	L	P	C	U	B	J	F	Q	V	S	D	M	X	O	I	E	Z	G	N	J	A	T	R	K	2
12	B	F	H	L	J	A	E	P	O	G	J	Q	S	U	X	Y	Z	V	T	R	N	M	C	-	-	2
	11	1	3	4	3	3	3	3	2	2	2	2	2	1	2	3	2	1	0	0	1	3	3	1	7	65

3'. táblázat

Az *F* csoport tagjainak (akik ismét mások, mint a korábbiak) a 3.1. feladatra adott megoldásait egyrészt a 3', másrészt a 3''. táblázat foglalja össze. E táblázatok felépítése azonos az eddigiekével. (Természetesen itt is a 3. számú rajz a „kakuktktojás”).

<i>F</i>	4	5	2	1	Kiválasztás	Sorrend
1	4	3	5	1	3	2
2	4	5	2	1	4	4
3	3	5	1	2	3	1
4	4	3	5	2	3	1
5	4	5	2	1	4	4
6	4	5	2	1	4	4
7	4	5	3	1	3	3
8	4	1	5	2	4	1
9	4	5	2	1	4	4
10	4	5	2	1	4	4
11	4	5	2	1	4	4
12	4	5	2	1	4	4
	11	9	7	9		

3''. táblázat

Ami a 3.1. feladat megoldásait illeti, generálisan a következők állapíthatók meg:

- a 8. fejezet eredeti bekezdésarchitektónikáját egyetlen résztvevőnek sem sikerült rekonstruálnia (lásd még a 2. alatti eredményeket);
- a fejezet 25 bekezdésének megközelítőleg 22%-a található az eredetivel megegyező helyen (vö. 3'. táblázat);
- az *F4.* és az *F10.* résztvevő megoldásában 13, az *F9.*-ében 12 bekezdésnyi kompozícióegység található az eredetivel megegyező helyen (lásd 3'. táblázat);
- a fejezetet az eredetinek megfelelően tizenegy résztvevő indítja a „H” jelű bekezdéssel, s hét zárja a „K”-val (lásd 3'. táblázat);
- ami az illusztrációk kiválasztását illeti, hét résztvevő megoldása (az *F2.*, *F5.*, *F6.*, *F9.*, *F10.*, *F11.* és *F12.* sorszámúé) gyakorlatilag hibátlannak tekinthető (vö. 3''. táblázat);

- a feladatmegoldók túlnyomó többsége a fejezet eredeti illusztrációit választotta ki, kisebb ingadozás csak a 2. számú rajz (ténylegesen a fejezet negyedik, tehát utolsó előtti illusztrációja) vonatkozásában tapasztalható (lásd még az 1. alatt);
- a „kakuktkojás” 3. számú rajz csupán négy megoldásban szerepel (vö. 3”. táblázat).

Lássuk itt a minden bizonnyal legsikeresebbnek tartható megoldást (az F4. sorszámu résztvevőt), kommentár nélkül.

T/F4.

H Rövidesen jobban is megismerhettem ezt a virágot. A kis herceg bolygóján mindig voltak virágok, nagyon egyszerű virágok, egy sor szírommal, helyet is alig foglaltak, és nem zavartak senkit. Reggel megjelentek a fűben, estére elhervadtak. De ez egy szép napon egyszerre csak kicsírázott, magva a jó ég tudja, honnét került oda, és a kis herceg aprólékos gondnal figyelte a zsenge hajtást, amelyik semmilyen más hajtáshoz nem hasonlított. Ki tudja, nem holmi majomkenyérfa-féleség-e? A vesszőcske növekedése azonban hamarosan abbamaradt, és a kis növény hozzákezdett a virágkészítéshez. A kis herceg szemmel kísérte, hogyan jelenik meg rajta egy óriási bimbó, és sejtette, hogy csodálatos tünemény fog kibontakozni belőle; a virág azonban végevárhatatlanul, egyre csak szépítgette magát odabent a zöld szobájában. Nagy gondnal válogatta meg a színeit. Lassan öltözködött, egyenként igazította magára a szirmai. Nyilván nem akart olyan gyűröttén napvilágra lépni, mint a pipacsok. Nem akart megmutatkozni, csak szépsége teljes sugárzásában. Úgy bizony! Nagyon kacér virág volt! Így aztán hosszú napokon át tartott a titokzatos öltözködése. Aztán egy hajnalban, éppen napkeltekor, végre megjelent.

F – Bocsáss meg...

B – Ó, még szinte föl sem ébredtem... Elnézést kérek... Még meg se fészülködtem...

L A kis herceg nem bírta magába fojtani a csodálkozását:

P – Milyen szép vagy!

C – Ugye? – felelte kedvesen a virág. – És épp egyszerre születtem a nappal...

U A kis herceg ebből könnyen kitalálta, hogy a virág nem valami szerény; viszont olyan megható volt!

J – Azt hiszem, épp most van a reggeli ideje – tette hozzá a virág kisvártatva. – Volnál szíves gondoskodni rólam?

S A kis herceg pedig mélységes zavarban, sietve kerített egy öntözőkannát, és kiszolgálta a virágot.

D Az meg már mindjárt az elején zaklatni kezdte az ijedős hiúságával. Egy napon például, mikor a négy tövisről beszélt, azt mondta a kis hercegnek:

M – Most aztán jöhetnek a tigrisek a karmaikkal!

X – Az én bolygómon nincsenek tigrisek – jegyezte meg erre a kis herceg. – A tigrisek különben sem esznek fűvet.

O – Én nem vagyok fű – felelte szelíden a virág.

I – Különben sem félek a tigrisektől. A huzattól viszont irtózom. Nincs véletlenül valamilyen szélfogód?

E „Irtózni a huzattól – gondolta a kis herceg – elég kockázatos kilátás egy növénynek. Furcsa egy virág ez...”

R – Nem lett volna szabad meghallgatnom – vallotta meg egy napon. – A virágok szavát sosem szabad meghallgatni. Nézni kell őket, beszívni az illatukat. Az enyém egész bolygómat elárasztotta az illatával, mégse tudtam örülni neki. Annyira bosszantott az a tigriskarom-história, holott inkább meg kellett volna hatódnom rajta...

N Aztán:

Z – Esténként tégy majd bura alá. Nagyon hideg van itt nálad. Rosszul vagy be rendezkedve. Ahonnét én jöttem...

G De nem folytatta. Hiszen mag formájában jött: más világokról nem tudhatott semmit. Szégyenében, hogy ilyen együgyű föllentésen kapatta rajta magát, kettőt-hármat köhintett, így akart fölébe kerekedni a kis hercegnek.

A – A szélfogó?

Q – Épp azért indultam, de elkezdte beszélni hozzám...

V Erre a virág még jobban köhécselt, hadd furdalja csak a lelkiismeret a kis herceget.

T Annak pedig, hiába volt tele jóakaró szeretettel, előbb-utóbb mégiscsak megrendült a bizalma a virágban. Minden lényegtelen megjegyzést a szívére vett, és kezdte nagyon-nagyon boldogtalannak érezni magát.

Y Ásított egyet, és azt mondta, ő, aki olyan aggályos pontossággal dolgozott:

K – Bizony, nagyon értelmetlen voltam én akkor! A tetteiből kellett volna megítélnem, nem a szavaiból. Beburkolt az illatával, elborított a ragyogásával. Sosem lett volna szabad megszöknöm! Szegényes kis csalafintaságai mögött meg kellett volna éreznem gyöngéd szeretetét. Minden virág csupa ellentmondás. De én még sokkal fiatalabb voltam, semhogy szeretni tudtam volna!

A következőkben tekintsük a résztvevők indoklásait (3.2. feladat) a maguk egészében!

- F1.** E szerint a bekezdéssorrend szerint szerveződik a történet: a szereplők *találkoznak, megismerkednek* stb., majd visszaemlékezés következik.
- F2.** A „H” egyértelműen a virág *születése*. Azután *reggel, öntözés*, majd a további teendők. Számomra nem a cselekmény menete evidens, hanem a megfogalmazás kívánja ezt a sorrendet.
- F3.** A bekezdések sorrendjére a *dialogusokból* próbáltam következtetni. Az *időbeliséget* az *utalások* alapján igyekeztem eldönteni.
- F4.** Elsősorban a szöveg *tartalmi összefüggései* és az *utalások* alapján döntöttem a megadott bekezdéssorrend mellett.
- F5.** Az *adott képek alapján nyomon követhető események révén* határoztam meg a bekezdések sorrendjét. A képek közül a 3. számú nem tartozik ide, s az én interpretációmban a bekezdések egymásutánosságába sem illik bele.
- F6.** Az *írásjelek* figyelembevételével, valamint *tartalmi-logikai kapcsolatok* keresésével próbáltam meg a helyes sorrendet megtalálni.
- F7.** –
- F8.** –
- F9.** –
- F10.** –
- F11.** –
- F12.** Az *illusztrációk* segítik a bekezdések sorrendjének megállapítását. E bekezdésekből szerintem több összefüggő szöveg is szerkeszthető. Én azért állítottam össze a megadott módon a fejezetet, mert számomra ez a leginkább elfogadható, de más sorrendet is el tudok képzelni.

Amint azt az *F* csoport tagjainak indoklásai mutatják, vagy legalább sejtetni engedik, a résztvevők itt inkább a verbális komponens tematikus egységei alapján próbáltak egy számukra elfogadható bevezetésarchitektonikát kialakítani, amihez persze felhasználták a képi összetevő elemeit is, lásd például az *F3.*, *F4.* és *F6.* indoklásokat, s csak néhányan indultak ki képi konfigurációkból, lásd például az *F5.* vagy az *F12.* érvelést.

5. Záró megjegyzések

Ebben a tanulmányunkban, miként azt a bevezetésben jeleztük, *A kis herceg* című Saint-Exupéry-mű 8. fejezetében kifejezésre jutó világfragmentummal kapcsolatos ikonografikus és verbális-ikonografikus kreatív-produktív gyakorlatok tapasztalatairól kívántunk számot adni, a szóban forgó fejezet verbális és képi komponenseire egyaránt koncentrálván.

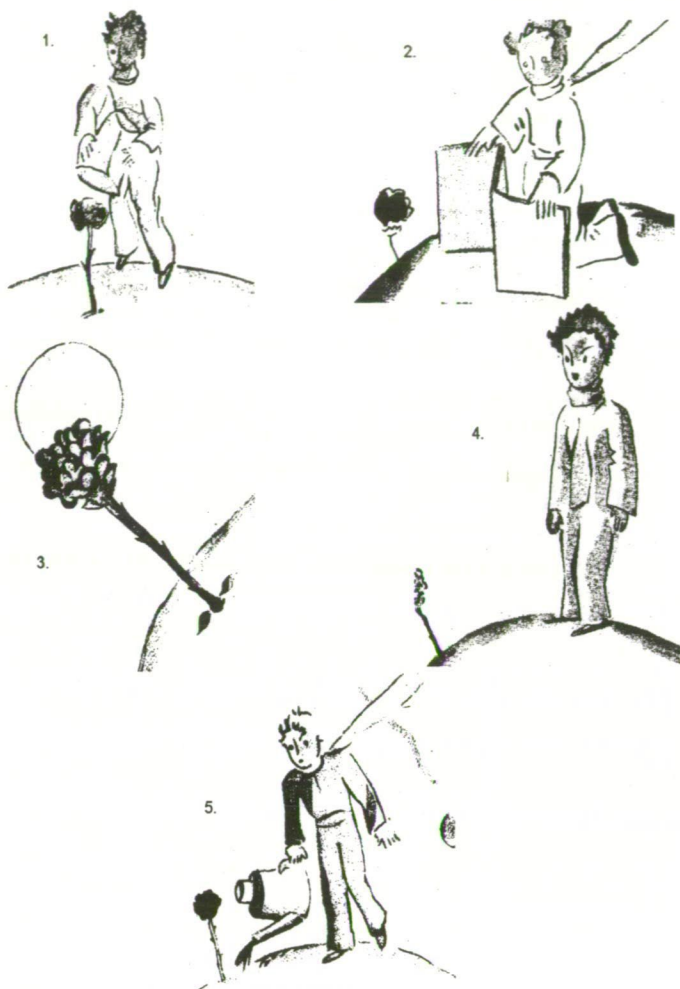
A gyakorlatokat egyrészt egy rangos budapesti gimnázium – tizenöt-tizenhat éves korú – tanulóival (*G* csoport), másrészt másodéves – húsz-huszonegy éves – magyar szakos tanárképző főiskolai hallgatóval (*F* csoportok) végeztettük el.

Az ismertetett keretek közt elvégzett gyakorlatok eredményeit röviden a következőképpen foglalhatjuk össze: (1) a *G* csoport tagjainak valamivel több, a 8. fejezet eredeti bevezetésarchitektonikájához közelebb álló és/vagy az eredetivel megegyező bevezedéshelyen szereplő megoldást sikerült (re)produkálniuk, mint az *F* csoportok résztvevőinek; (2) a verbális és a képi komponensek relációjában adott esetben a verbális dominanciája érvényesül; (3) a (2) nem tekinthető valamennyi verbális és képi komponenssel rendelkező kommunikátum vonatkozásában általános érvényű megállapításnak (vö. például VASS LÁSZLÓnak a *Szemiotikai szövegtan* 9. kötetében publikált „Rendszer-váltás és napi publicisztika (1. A *Népszabadság* és az *Új Magyarország* külpolitikai rovatának kontrasztív elemzése: 1995. október 5 – 1995. november 7)” című tanulmánya 5.3. szekciójával).

T

8.

H Rövidesen jobban is megismerhettem ezt a virágot. A kis herceg bolygóján mindig voltak virágok, nagyon egyszerű virágok, egy sor szírommal, helyet is alig foglaltak, és nem zavartak senkit. Reggel megjelentek a fűben, estére elhervadtak. De ez egy szép napon egyszerre csak kicsírázott, magva a jó ég tudja, honnét került oda, és a kis herceg aprólékos gonddal figyelte a zsenge hajtást, amelyik semmilyen más hajtáshoz nem hasonlított. Ki tudja, nem holmi majomkenyérfa-féleség-e? A vesszőcske növekedése azonban hamarosan abbamaradt, és a kis növény hozzákezdett a virágkészítéshez. A kis herceg szemmel kísérte, hogyan jelenik meg rajta egy óriási bimbó, és sejtette, hogy csodálatos tünemény fog kibontakozni belőle; a virág azonban végevárhatatlanul, egyre csak szépítgette magát odabent a zöld szobájában.

1. számú melléklet

Nagy gonddal válogatta meg a színeit. Lassan öltözködött, egyenként igazította magára a szirmait. Nyilván nem akart olyan gyűröten napvilágra lépni, mint a pipacsok. Nem akart megmutatkozni, csak szépsége teljes sugárzásában. Úgy bizony! Nagyon kacér virág volt! Így aztán hosszú napokon át tartott a titokzatos öltözködése. Aztán egy hajnalban, éppen napkeltekor, végre megjelent.

Y Ásított egyet, és azt mondta, ő, aki olyan aggályos pontossággal dolgozott:

B – Ó, még szinte föl sem ébredtem... Elnézést kérek... Még meg se fészülködtem...

2. számú melléklet

L A kis herceg nem bírta magába fojtani a csodálkozását:

P – Milyen szép vagy!

C – Ugye? – felelte kedvesen a virág. – És épp egyszerre születtem a nappal...

U A kis herceg ebből könnyen kitalálta, hogy a virág nem valami szerény; viszont olyan megható volt!

J – Azt hiszem, épp most van a reggeli ideje – tette hozzá a virág kisvártatva. – Volnál szíves gondoskodni rólam?

S A kis herceg pedig mélységes zavarban, sietve kerített egy öntözőkannát, és kiszolgálta a virágot.

D Az meg már mindjárt az elején zaklatni kezdte az ijedős hiúságával. Egy napon például, mikor a négy töviséről beszélt, azt mondta a kis hercegnek:

M – Most aztán jöhetnek a tigrisek a karmaikkal!

X – Az én bolygómon nincsenek tigrisek – jegyezte meg erre a kis herceg. – A tigrisek különben sem esznek füvet.

O – Én nem vagyok fű – felelte szelíden a virág.

F – Bocsáss meg...

I – Különben sem félek a tigrisektől. A huzattól viszont irtózom. Nincs véletlenül valamilyen szélfogód?

E „Irtózni a huzattól – gondolta a kis herceg – elég kockázatos kilátás egy növénynek. Furcsa egy virág ez...”

Z – Esténként tégy majd bura alá. Nagyon hideg van itt nálad. Rosszul vagy rendezkedve. Ahonnét én jöttem...

G De nem folytatta. Hiszen mag formájában jött: más világokról nem tudhatott semmit. Szégyenében, hogy ilyen együgyű föllentésen kapatta rajta magát, kettőt-hármat köhintett, így akart fölébe kerekedni a kis hercegnek.

A – A szélfogó?

Q – Épp azért indultam, de elkezdte beszélni hozzám...

V Erre a virág még jobban köhécselt, hadd furdalja csak a lelkiismeret a kis herceget.

T Annak pedig, hiába volt tele jóakaró szeretettel, előbb-utóbb mégiscsak megrendült a bizalma a virágban. Minden lényegtelen megjegyzést a szívére vett, és kezdte nagyon-nagyon boldogtalannak érezni magát.

R – Nem lett volna szabad meghallgatnom – vallotta meg egy napon. – A virágok szavát sosem szabad meghallgatni. Nézni kell őket, beszívni az illatukat. Az enyém egész bolygómat elárasztotta az illatával, mégse tudtam örülni neki. Annyira bosszantott az a tigriskarom-história, holott inkább meg kellett volna hatódnom rajta...

N Aztán:

K – Bizony, nagyon értelmetlen voltam én akkor! A tetteiből kellett volna megítélnem, nem a szavaiból. Beburkolt az illatával, elborított a ragyogásával. Sosem lett volna szabad megszöknöm! Szegényes kis csalafintaságai mögött meg kellett volna éreznem gyöngéd szeretetét. Minden virág csupa ellentmondás. De én még sokkal fiatalabb voltam, semhogy szeretni tudtam volna!

CREATIVE-PRODUCTIVE EXERCISES WITH THE RELATA OF A GIVEN VERBAL-ICONOGRAPHIC TEXT.

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY: *LE PETITE PRINCE*

RÉKA BENKES – LÁSZLÓ VASS

Iconographic and verbal-iconographic exercises to prepare text analysis are attempted with short commentaries, in connection with Chapter 8 of Antoine de Saint-Exupéry's *Le Petit Prince* as relatum of an autonomous text-part. The exercises were done on the one hand by pupils of an outstanding Budapest secondary grammar school and teacher training students, on the other.